

Folketingets forhandlinger. (1)

1

6/10 53: Folketingets åbning.

2

1. møde.

Tirsdag den 6. oktober 1953 kl. 12.

Efter at medlemmerne og ministrene havde indtaget deres pladser i folketingssalen, ankom *Deres Majestæter Kongen og Dronningen* med følge.

På forsamlingens vegne udbragte *Gustav Pedersen* et leve for *Deres Majestæter Kongen og Dronningen*, hvilket besvaredes med et nifoldigt hurra.

Kongen udtalte derpå:

I dag indledes et nyt afsnit i den danske folkerepræsentations historie. Ved grundloven af 5. juni 1953 er den 100-årige todeling af folkerepræsentationen ophævet, og de forhandlinger og de beslutninger, der efter vor forfatning er henlagt til folkerepræsentationen, skal fremtidig finde sted alene i dette folkets ting.

Det er mit håb, at de forventninger, der er stillet til denne ændring i folkerepræsentationens ydre form, må blive opfyldt, og at den må vise sig at blive til gavn for det arbejde, der her skal gøres. Men uafhængigt af den ydre form, som må være præget af skiftende tiders udvikling, må det afgørende for arbejdet på tinge være, at de kvinder og mænd, som af folket er valgt til at afstikke retningslinierne for dets samfundsmæssige tilværelse, med ærlig vilje vil anvende al deres evne og al deres indsigt på løsningen af de mangeartede opgaver, som udviklingen vil frembyde, og at de uanset forskel i opfattelsen af veje og midler altid vil have det samme mål for øje: det danske folks vel.

Til det arbejde, som det nye folketing nu går ind til, byder jeg *Dem* velkommen. Et særligt velkommen skal lyde til repræsentanterne for Grønland, der for første gang tager sæde i den danske folkerepræsentation; måtte *Deres* arbejde her i folketinget blive til gavn for den grønlandske befolkning og til ære for vort fædreland.

Jeg medgiver alle medlemmer af tinget mine varmeste ønsker om lykke og velsignelse til den gerning, som *De* i dag går ind til. Må kærligheden til vort land være det bærende grundlag for *Deres* virke her i folketinget gennem kommende tider.

Et trefoldigt leve Danmark.

(Forsamlingen besvarede kongens opfordring med et trefoldigt hurra).

Statsministeren (*Hans Hedtoft*) fremsatte følgende udtalelse:

Deres Majestæter, ærede medlemmer af folketinget.

Vi bringer *Kongen og Dronningen* vor ærbødige tak, fordi *Deres* Majestæter har villet overvære dette første møde i vor nye lovgivende forsamling — folketinget.

I overensstemmelse med grundlovens § 38 skal jeg give en redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger.

Regeringen vil med opmærksomhed følge den storpolitiske udvikling i verden og vil ikke forsømme nogen mulighed for at støtte bestræbelserne for at fremme og befæste fred og sikkerhed gennem internationale forhandlinger. Dette standpunkt vil være ledende ved Danmarks deltagelse i det mellemfolkelige samarbejde som medlem af De Forenede Nationer, Europarådet og andre internationale organisationer.

Regeringen hilser med glæde indgåelsen af en våbenstilstandsftale i Korea og nærer det håb, at fjendtlighedernes indstilling vil bane vej for en fredelig udvikling i Det fjerne Østen.

Regeringen betragter Den nordatlantiske Traktats Organisation som en afgørende fredsbevarende faktor. Den vil derfor bestræbe sig for, at Danmark i samarbejde med de øvrige deltagere i traktaten fortsat kan yde sit bidrag til fremme af almindelig sikkerhed indenfor det nordatlantiske område.

I overensstemmelse med de i Atlantpagten nedlagte principper vil regeringen virke for et samarbejde indenfor Atlantpagtorganisationen ikke blot til styrkelse af det militære forsvarsforbund mellem de allierede NATO-lande, men også til fremme af landenes kulturelle samarbejde, deres økonomi og velfærd.

Regeringen påskønner det foreliggende tilbud om et bidrag til Danmarks forsvar i form af varig stationering af allierede flyverstyrker her i landet. Regeringen anser det for ubestrideligt, at Danmark har ret til at modtage en sådan bistand, men er af den opfattelse, at det i den nuværende situation ikke vil være hensigtsmæssigt at modtage det givne tilbud.

Regeringen vil fastholde den i sin tid trufne beslutning om 18 måneders tjenestetid. Den nærer imidlertid tvivl om, hvorvidt de fornødne praktiske forudsætninger for gennemførelsen indenfor de fastsatte frister er tilstede. Man vil derfor lade foretage en hurtig undersøgelse og overvejelse af dette spørgsmål.

Regeringen vil tilstræbe en yderligere udvikling af det nære samvirke mellem de nordiske lande. Den vil lægge vægt på arbejdet indenfor Det nordiske Råd, der må tillægges megen betydning og efter regeringens opfattelse allerede har vist sig egnet til at fremme det praktiske samarbejde og samhørigheden mellem de nordiske brødrefolk.

Regeringen beklager, at de dansksindede sydslesvigere ved det sidste valg til den vesttyske forbundsdag ikke opnåede parlamentarisk repræsentation. Regeringen følger med sympati deres kulturelle arbejde, hvortil de fortsat kan regne med Danmarks støtte.

Regeringen anser det for betydningsfuldt, at Danmark indenfor de af De Forenede Nationer fastlagte rammer fortsat yder økonomisk og teknisk bistand til de lande, der i særlig grad har behov for støtte på disse områder.

Det er regeringens hensigt at fremsætte forslag til lov om afgivelse til Island af håndskrifter fra danske samlinger.

Regeringen ser det som sin opgave fortsat at arbejde for en styrkelse af venskabet mellem det færøske og det danske folk på det grundlag, der er skabt ved hjemmestyreløven, og at fortsætte bestræbelserne for stabilisering af Færøernes økonomiske forhold. For at fremme og udbygge erhvervsmulighederne på Færøerne vil der blive fremsat forslag til oprettelse af et realkreditinstitut for Færøerne.

I hele krigs- og efterkrigsperioden har det grønlandske samfund været i støbeskeen. Med Grønlandskommissionens betænkning som grundlag er der indledet et stortilet arbejde for at ophjælpe det grønlandske samfund og dets erhvervsliv og føre Grøn-

land fra kolonistatus til ligeberettiget del af det danske rige. I dag er Grønland en del af Danmark, og vi er lykkelige for at se repræsentanter for det grønlandske folk tage sæde i rigets lovgivende forsamling.

Folketinget vil også i år komme til at beskæftige sig med grønlandske problemer, og det grønlandske folk vil nu gennem sine repræsentanter kunne gøre sin indflydelse gældende på lige fod med repræsentanterne for de øvrige dele af riget. I overensstemmelse med det grønlandske landsråds ønske vil der blive fremsat forslag til en kriminallov for Grønland, en ægteskabslov og en lov, der skal muliggøre indførelse af den danske privatret i Grønland.

Den nye grundlov nødvendiggør ny lovgivning på nogle områder, samt at en række love tages op til revision, og det er regeringens agt at fremsætte de fornødne forslag.

På de økonomiske områder vil regeringens bestræbelser i første række sætte ind på en forøgelse af produktion og beskæftigelse.

Valutastillingen er i øjeblikket positiv, men væksten i valutareserverne har i de senere måneder været aftagende. Valutastillingen er endnu ikke betryggende, og beholdningens størrelse er meget beskeden i forhold til landets udenrigsomsætning; den vil kun frembyde en meget begrænset reserve i tilfælde af tilbageslag i eksporten eller overfor en international udvikling, der bevirker ugunstige forskydninger i bytteforholdet.

Regeringen er opmærksom på, at de økonomiske udsigter er usikre. En vis modgang har allerede vist sig for industrieksporten, ligesom skibsfartens valutaindtjening er gået noget tilbage. Også for afsætningen af nogle af landbrugets produkter er der begyndende vanskeligheder i form af stigende priser.

Beskæftigelsessituationen, der i løbet af sommeren 1952 og vinteren 1952—53 udviklede sig utilfredsstillende, er forbedret i løbet af indeværende år. Fremgangen har imidlertid særlig vist sig indenfor forbrugsvareindustrierne, hvorimod situationen fortsat er utilfredsstillende indenfor produktionsmiddelindustrien. Arbejdsløshed gør sig stadig gældende for de ufaglærte, især i visse lokale områder.

På statens regnskab har det reelle overskud været aftagende i de senere år. For indeværende finansår er der dog fortsat udsigt til et mindre overskud.

Til støtte for den økonomiske politiks tilrettelæggelse vil man, som det også er sket tidligere, søge landets hele økonomiske stilling klarlagt i en årlig oversigt, der vil blive offentliggjort. Regeringen vil tillige søge foretaget en bedømmelse af udviklingen på noget længere sigt, navnlig med henblik på arbejdsmarkedet, hvor en betydelig tilgang af ny arbejdskraft kan forventes i de kommende år, når de store fødselsår gænger søger ind i produktionen.

Til imødegåelse af risikoen for arbejdsløshed som følge af nedadgående konjunkturer vil man søge tilvejebragt et beredskab af beskæftigelsesmuligheder ved samarbejde med det private erhvervsliv og i form af offentlige arbejder. Regeringen finder det endvidere påkrævet, at der gøres en indsats mod sæsonarbejdsløsheden. Bygge- og anlægsvirksomheden bør søges stimuleret i vintermånederne. Regeringen har opmærksomheden henvendt på de finansieringsproblemer, der knytter sig til kommunernes beskæftigelsesmæssige indsats.

De problemer, der opstår i forbindelse med nødvendigheden af øget eksport, vil det være erhvervslivets naturlige opgave at løse. Regeringen tilsiger erhvervslivet og

arbejdsmarkedets organisationer støtte i de bestræbelser, der udfoldes i denne retning. Danmark må ved siden af sine traditionelle eksportmarkeder fortsætte udbygningen af afsætningsmarkeder såvel i Europa som i oversøiske lande. For vort land er der en betydelig interesse knyttet til, at der sker en udvidelse af samhandelen mellem øst og vest.

Udenrigshandelens frigørelse må fortsætte i det omfang, den økonomiske situation gør det muligt. Regeringen vil fortsætte samarbejdet i Den europæiske Samarbejdsorganisation i positiv ånd for at bidrage til den europæiske handels frigørelse og vil arbejde for, at der tilvejebringes forudsætninger, der giver et land med Danmarks særlige erhvervsstruktur og lave toldsatser ligestilling og gensidighed i vilkårene.

I bestræbelserne for at sikre høj, stabil og produktiv beskæftigelse indtager finans- og pengepolitikken en betydningsfuld plads. Det har længe været åbenbart, at renteniveauet her i landet var for højt, og nationalbankens diskontoned sættelse den 22. september var velbegrunderet. Det er regeringens opfattelse, at der af hensyn til erhvervslevets produktion og investeringer og til sikring af et højt beskæftigelsesniveau bør tilstræbes en så lav rente, som er gennemførlig, uden at der fremkaldes inflatoriske tendenser. Samme synspunkt må lægges til grund for statens finanspolitik.

I den lovgivning, regeringen ønsker at gennemføre i forbindelse med en revision af boligstøtteleven og lejeloven, der begge udløber til foråret, vil man bevare og udbygge den socialpolitiske målsætning, der hidtil har præget denne lovgivning. Gennem en samlet plan for nybyggeriet må forudsætninger for en stabil byggerytme tilvejebringes.

Finansieringen af nybyggeriet må tilrettelægges på en sådan måde, at boligstøtten fortrinsvis kommer de mindrebemidlede familier tilgode, og således at interessen i at anvende billige byggemetoder stimuleres.

For at forøge boligproduktionen må der bl. a. ved sæsonudjævning sikres bedst mulig udnyttelse af den tilstedeværende faglige arbejdskraft, og den ufaglærte arbejdskraft må i stigende grad drages ind gennem rationalisering og anvendelse af nye byggemetoder. Dette arbejde må fremmes ved en øget indsats på det forskningsmæssige område under medvirken af alle kredse indenfor byggeriet.

Det er regeringens hensigt, såsnart saneringskommissionen har afsluttet sit arbejde, at fremkomme med forslag, der gør det muligt at fremme saneringen af de dårlige boliger.

Der bør gøres en indsats for de familier og enligstillede, der er særlig ramt af bolignøden, og man vil med dette formål for øje søge opført et væsentligt antal boliger udover det ordinære byggeprogram.

Bestræbelserne for at fremme erhvervenes produktivitet og dermed styrke landets konkurrenceevne vil blive fortsat. Det er regeringens ønske, at de resterende midler på den såkaldte Marshallkonto skal bringes til anvendelse, og man vil overveje mulighederne for at genudlåne tilbagebetalte beløb.

Regeringen vil nøje følge prisudviklingen og søge konkurrencen fremmet, således at det prisfald, der i længere tid har udviklet sig på verdensmarkedet og i de danske engrospriser, men som ikke er slået igennem i leveomkostningerne, kan komme forbrugerne tilgode.

Med udgangspunkt i trustkommissionens betænkning vil der blive udarbejdet forslag til en varig lovgivning med sigte på at fremme den frie konkurrence i erhvervs-

livet og sikre imod misbrug på de områder, hvor konkurrencen som følge af prisaftaler m. v. ikke kan udfolde sig.

Udviklingen siden den nuværende næringslovs vedtagelse i 1931 gør det ønskeligt at overveje en tilpasning af loven efter nutidens krav, og der vil blive nedsat en kommission vedrørende dette spørgsmål.

Arbejdet for kvalitetsmærkning vil blive fremmet.

Det er regeringens hensigt at søge statens forkøbsret til landbrugsejendomme udnyttet i videre omfang end hidtil til fremskaffelse af jord til udstykning og særlig til supplerende af de for små husmandsbrug og at fremsætte lovforslag om en udvidelse af statens adgang til at benytte forkøbsretten ved familiesalg. Man vil også søge ændret det forhold, at der ikke kan tinglyses forkøbsret for staten på de såkaldte frie landbrugsarealer.

De fornødne midler til videreførelse af landvindingsarbejder må tilvejebringes, og man vil fremme byggeriet af arbejderboliger på landet.

Der vil blive fremsat forslag til revision af loven om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer samt forlængelse af lov om ind- og udførsel af fisk.

Regeringen finder, at en rimelig andel af den stigende nationalindkomst bør anvendes til påtrængende sociale og kulturelle reformer. Gennem en samlet tilrettelæggelse af den fremtidige udvikling på disse områder vil man lægge vægt på sådanne reformer og investeringer, som kan medvirke til at øge produktionen, forebygge behov for hjælp, støtte familielivet og forbedre ungdommens vilkår.

Regeringen lægger afgørende vægt på, at det nuværende aldersrentesystem afløses af en alle omfattende folkepensionsordning, og den vil tilstræbe at samle bredest mulig parlamentarisk tilslutning til en sådan vidtgående reform. Regeringen er sig bevidst, at reformens gennemførelse kræver opfyldelse af en række forudsætninger. Man vil derfor anmode folkeforsikringskommissionen om at fremskynde sine overvejelser, således at det fornødne grundlag for et forslags udarbejdelse kan tilvejebringes. I undersøgelsen bør indgå spørgsmålet om invalidernes forhold og om en betryggelse af enkerne og de enligstillede kvinders kår.

Der vil snarest blive fremsat forslag om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagerne.

Det tidligere forelagte forslag til lov om arbejderbeskyttelse vil blive genfremsat. Mødrehjælpsinstitutionerne vil man søge udbygget.

Regeringen ønsker, at der foretages væsentlige begrænsninger i retsvirkningerne af ydet kommunehjælp, ligesom man agter at fremsætte forslag til ændringer i de regler, der er gældende for ydelse af hjælp til værnepligtige og deres familier.

Der tilstræbes en løsning af de problemer, som igennem en årrække har vist sig for de vanskeligst stillede arbejdsløsheds-kasser. Den nedsatte kommission om disse spørgsmål bør have mulighed for at tilendebringe sit arbejde og afgive indstilling.

Der nedsættes en kommission, der skal behandle de foreliggende problemer indenfor sygeforsikringen.

Vigtige ungdomsproblemer må nu tages op til realitetsbehandling. Kommissionsarbejdet om lærlingeloven fremskyndes. Forslag, der sigter på lige adgang til en videregående uddannelse, må forberedes, og ungdomskommissionens øvrige forslag må tages op til positiv behandling.

De beløb, der fremkommer gennem erstatningsbetalinger for tyske flygtninge, vil regeringen foreslå anvendt til formål, der vedrører ungdommens uddannelse og boligforhold.

Der vil blive fremsat forslag til ny apotekerlov. Det omfattende hospitalsbyggeri, hvortil rammerne foreløbig er lagt ved loven af 31. marts 1953 om udbygning af statens sindssygevæsen, vil jævnsides med stærkt påkrævede forbedringer og moderniseringer af anden art blive fremmet så hurtigt, forholdene gør det muligt.

Regeringen agter at fremsætte forslag til en ændring af loven om kommunale valg, således at de gældende skattemæssige begrænsninger i valgretten ophæves. Endvidere agter man at genfremsætte forslag til ny værnepligtslov, der bringer den gældende lovgivning på dette område i overensstemmelse med de nye forsvarslove.

Arbejdet med gennemførelsen af en skattereform må fortsættes. Gennem en forenkling af udgiftsfordelingen mellem staten og kommunerne og ved en rationalisering af de mange skattelove og -skalaer må gennemføres administrative besparelser. Der må indrømmes et større skattefrit eksistensminimum ved indkomstbeskatning såvel til staten som til kommunerne, og det må overvejes for det store flertal af almindelige indkomster at indføre en beskatning med samme procent af den del af indkomsten, der ligger udover det skattefrie eksistensminimum. Midlerne til disse lempelser i beskatningen bør tilvejebringes ved en forhøjelse af indkomstskatten for de store indtægter og ved en mere effektiv ligning. Der må gives adgang til i større omfang at fradrage betalte pensionsbidrag i den skattepligtige indkomst. Spørgsmålet om overgang fra børnefradrag til kontante børnetilskud bør optages til behandling i forbindelse med skattereformen.

Når arbejdet i grundskyldskommissionen er tilendebragt, må resultatet gøres til genstand for overvejelse med henblik på en reform af hele ejendomsbeskatningen.

Der vil blive fremsat lovforslag om en forhøjelse af beskatningen af større arveparter og af arv til fjernere slægtninge.

Regeringen vil optage forhandling med tjenestemændenes organisationer om nedsettelse af en lønningskommission.

Forslaget om en ombudsmand vil blive fremsat påny, og der vil i overensstemmelse med grundlovens § 59 blive fremsat forslag indeholdende de nærmere regler om rigsretten.

Der vil blive fremsat forslag til ny arvelov med det formål at begrænse antallet af arveklasser og til lov om ophævelse af pengefideikommissionerne.

Det er under overvejelse at fremsætte forslag om ændringer i straffeloven specielt vedrørende reglerne om betingede domme, ligesom det overvejes at fremsætte forslag om indførelse af en nyordning af politiets øverste ledelse.

Der kan endvidere ventes lovforslag om den militære straffelov og retspleje.

Regeringen vil fremme skolebyggeriet i det omfang, byggesituationen giver mulighed for.

Forslag til lov om ændring af friskoleloven og forslag til lov om ungdomsskoleundervisning vil blive fremsat.

Den af seminariekommissionen afgivne betænkning vil blive taget op til overvejelse med henblik på fremsættelse af lovforslag.

Spørgsmålet om oprettelse af et pædagogisk forskningsinstitut vil regeringen søge løst på grundlag af den herom afgivne betænkning.

Man vil søge videnskabskommissionens arbejde afsluttet og lade de forslag, der måtte fremkomme fra kommissionen, få en hurtig afgørelse.

Som afslutning på denne første redegørelse i det nye folketing vil jeg gerne udtale min glæde over den nye grundlov. Den betegner en række fremskridt i vort politiske liv og er en fortsættelse af den udviklingslinje af vort folkestyre, som har præget hele første halvdel af dette århundrede.

Vor nye forfatning lægger et øget ansvar på os alle.

Må jeg udtale håbet om, at folketinget i sit fremtidige arbejde vil videreføre de bedste traditioner fra den gamle rigsdag, og at det vil forme sig således, at det danner en værdig indledning til den nye periode i vort demokrati, der begynder med dette folketingsår.

Jeg foreslår, at vi indleder vort arbejde med et trefoldigt leve for Danmarks Riges Grundlov.

Grundloven leve!

(Forsamlingen besvarede denne opfordring med et trefoldigt hurra).

Derpå forlod Deres Majestæter Kongen og Dronningen med følge salen, hvorefter mødet sluttede kl. 12²⁵.

2. møde.

Tirsdag den 6. oktober kl. 13.

Aldersformanden (Hans Hansen [Rørby]): Efter de hidtil i henhold til folketingets forretningsorden gældende regler påhviler det mig som aldersformand at lede valget af en midlertidig formand. Til dette hverv har tingets største parti, socialdemokratiet, foreslået tingets hidtidige formand, hr. Gustav Pedersen, og for så vidt der ikke fremsættes ønske om afstemning, vil jeg herefter betragte ham som valgt til midlertidig formand. (Ophold). Han er valgt. Jeg beder det ærede medlem indtage formandspladsen.

Den midlertidige formand (Gustav Pedersen): Jeg takker for valget.

Fra statsministeren har jeg modtaget følgende skrivelse:

„Statsministeriet.

København, den 29. september 1953.

Jeg tillader mig herved at anmode hr. formanden om at ville meddele folke-

tinget, at jeg i dag til Hans Majestæt Kongen har indgivet ansøgning om afsked for det nuværende ministerium.

Hans Majestæt Kongen har modtaget denne. I henhold til grundlovens § 15 fungerer ministeriet, indtil et nyt ministerium er udnævnt.

Erik Eriksen.

/ N. Elkær-Hansen.

Folketingets formand.“

Fra statsministeren har jeg dernæst modtaget følgende skrivelse:

„Statsministeriet.

København, den 30. september 1953.

Under 30. d. m. har det behaget Hans Majestæt Kongen

at udnævne fhv. statsminister, folketingsmand Hans Christian Hedtoft til statsminister,

at afskedige i nåde statsminister Erik Eriksen, kommandør af 1. grad af Dannebrog, udenrigsminister Ole Bjørn Kraft, kommandør af Dannebrog, finansminister Thorkil Kristensen,